

FIGUERA – FICUS CARICA

Català: Cabrafiguera, Figuera, Figuera Comuna

Castellà: Cabrahigo, Higuera

Francès: Figuier

Anglès: Fic Tree

Occità: Cabrafic, Cabral, Figuiero, Figuier, Figuièra

Vasc: Piko-arra, Pikondoa, Piko-ondo

Arbre de la família de les moràcies i del gènere ficus. Cultivat des de temps antics a la mediterrània i Asia suboccidental.

Habitat: Silvestre en zones seques i assolellat amb terra fresc i humit i també en zones rocoses des del nivell del mar fins als 1.700m d'altitud.

Etimologia: Ficus, nom antic de la figuera. Carica, amb probabilitat al·ludeix a Caria, antiga comarca d'Asia occidental on aquest arbre va ser molt cultivat.

Descripció: Arbre o arbust caducifoli de 5 a 10 metres d'alçada, copa gruixuda, arrodonida o aplanada. Fulles caduques amb una llargada de 10 a 35cm i una amplada de 10 a 18cm, són grosses, lobulades, color verd per la cara superior amb la cara interior lleugerament vellutada de color verd gris.

Arbre compost de tronc amb nombroses branques gruixudes de fusta poc densa. Es ramifica a poca alçada, això dona lloc a que es vegin exemplars amb branques tocant a terra.

L'escorça és llisa i grisenc. Fusta color gris o blanc groguenc, tova i esponjosa, propensa a fer-se malbé amb les variacions d'humitat i es podreix ràpidament. És de mala qualitat i amb pocs o gens d'usos. A l'antiga França es va fer servir per afilar ganivets i tisores i, segons Teofrasto, amb la seva fusta es feien seients de teatre, garlandes i algun altre ornament.

La figuera produeix un líquid blanc irritant anomenat làtex.

Produeix dos tipus de flors, masculines i femenines, que es troben en un receptacle en forma de pera anomenat siconi. Les flors masculines estan situades al voltant d'un orifici d'entrada a la part basal del siconi, anomenat ostíol i les femenines a l'interior del siconi.

La pol·linització es dona gràcies a la intervenció d'una vespa de la família Blastophaga. Una vespa femella penetra per l'ostíol dins del siconi i allà diposita els seus ous, a dins de les flors femenines d'estil curt. Allà es formaran les larves de les futures vespes. Aquests insectes poden ser mascles o femelles. Els mascles no tenen ales i, per tant, mai surten d'allà dins. La seva funció és fecundar a les vespes femelles que també han nascut dins del siconi, i un cop les vespes mascles les han

fecundat, els hi fan un forat perquè aquestes puguin sortir a l'exterior. Després d'aquest acte, els mascles moren a dins. Les vespes femelles fecundades, que si tenen ales per desplaçar-se, al sortir del siconi ja van ben impregnades del pol·len i van a buscar un altre siconi per posar-hi els seus ous i començar un nou cicle reproductor.

Hem de tenir en compte que hi ha figueres que no necessiten aquest procés de pol·linització, i es reproduïxen per partenogènesis, com es el cas de la majoria de figueres cultivades per a consum humà.

El fruit resultant és l'anomenada figa, que en realitat és una infructescència, és a dir, un conjunt de fruits, els quals podem observar al obrir-la. La figa és carnosa, dolça i generalment vermellosa per dins, i la seva pell pot ser verda, groguenca, porpra o morada per fora, tenint en compte que hi ha cap a mil varietats de figues entre les cultivades i les silvestres.

A finals d'estiu i principis de tardor trobem les figues, que són els fruits madurs que procedeixen de les flors pol·linitzades i, a finals de primavera i principis d'estiu, trobem les figuesflors o en castellà "brevas", que procedeixen de flors que no han necessitat pol·linització.

Les figues comestibles contenen un 80% d'aigua, hidrats de carboni, sacarosa, fructosa i glucosa, vitamines A, B1, B2, B3 y C, potassi, magnesi i calci. Són digestives i tenen un alt contingut en fibra. També es poden menjar seques, el que es diu figa seca. Hi ha moltes receptes utilitzant les figues i també es poden fer licors i altres begudes.

Curiositats: Segons el Gènesis, Adan i Eva van cobrir la seva nuesa amb fulles de figuera al ser enxampats en "pecat" a l'Edèn.

A la Roma antiga, es considerava un arbre sagrat, ja que es diu que Rómulo i Remo van ser alletats per una lloba sota d'una figuera.

Amb les fulles de la figuera es coronava a Saturn, els grecs la dedicaven a Mercuri, els Espartans a Baco i a la India es consagrava a Vishnu.

Algunes frases relacionades amb figuera:

Ets més alt que una figatera: se li diu a una persona que es molt alta

Sembla que baixis (o caiguis) de la figuera: no saber alguna cosa, no adonar-se'n o estar despistat

Ets un figaflor: es diu a una persona sense esma o poc caràcter per fer o dir les coses

Fer figa: quan una cosa no surt be o com s'esperava

De figues a bacores (de higos a brevas en castellà): quan alguna cosa succeeix de tant en tant o a llargs intervals.

Mònica López Garcia